

EDEBİYATÇININ 'EKSİK' KÜTÜPHANESİ

MEHMET AYCI

BİR edebiyatçı, sağken evini ve kütüphanesini “müze kütüphane” hâline getirirse; bu kütüphane o yazarı ne kadar yansıtır? Kütüphaneye bir türlü tamamlanmayacak, yazar yaşadıkça yine kitap almaya, okumaya, ona imzalı imzasız eşten dosttan, başka yazarlardan kitaplar gelmeye devam edecek, bu ‘devam’ durumu kütüphaneyi doğası gereği eksik bırakacaktır.

Edebiyatçı vefat edince terekesini, kütüphanesini, hatta yaşadığı evi müze haline getirsek, bu kütüphane bile yazarın ‘eksik’ kütüphanesi olur. Ödünç verdiği, bir zamanlar okuyup elden çıkardığı, lüzumsuz gördüğü için ayıkladığı, kütüphanesini görüp de kitap isteyenlere gönüllü gönülsüz verdiği, kitapçıda, sahafta görüp de karıştırdığı, almayı planladığı ancak alamadan öldüğü kitaplar da yazarın kütüphanesine dahil değil midir?

Edebiyat bilgini de olsa, yalnızca edebiyat meraklısı da olsa, her edebiyatçı doğası gereği bir kütüphane sahibidir. Ancak edebiyatın ‘edebiyat içi’ kıvrımları, labirentleri, dehlizleri, rafları, o kadar karmaşıktır ki, bir defa hiçbir edebiyatçının kütüphanesi diğeriyle bırakın aynı olmayı benzer bile değildir. Edebiyatın türlerine, türlerin kendi içinde türlerinden dünya edebiyatına uzanan geniş yelpazede bir edebiyatçının ömrü boyunca edindiği, okuduğu, karıştırdığı, gördüğü kitaplar buzdağının görünen kısmı bile değildir. Edebiyatçı kendi kitaplı ömrüyle sınırlı bir kütüphaneciğin sahibidir; kütüphanesi velev ki en zengin kişisel kütüphanelerden biri olsun.

Uzmanlık alanı Rus dili edebiyatı, Fransız edebiyatı, Amerikan edebiyatı, sair ülkelerin/ dillerin edebiyatı olanları, bu alanda ders okutan, literatür takip

edenlerin kütüphaneleri de bir edebiyat kütüphanesidir ancak bunların kütüphaneleri her halukarda Türk edebiyatı hocalarının kütüphanelerine göre daha eksik ve cılız olacaktır. Türkiye’de bir üniversitede bu dillerden birinin uzmanı olan edebiyatçı sınırlı sayıda kitap takip imkanına sahiptir. Çünkü kitap kitapçıdan alınır, sahaftan alınır, kütüphanenizi nasıl oluşturduğunuz hangi ülkede ve hangi şehirde yaşadığınızla, ne kadar kitapçı yolu adımladığınızla, ne kadar raf arşınladığınızla yakından ilgilidir.

Diyelim Türk edebiyatı hocasınız. Uzmanlık alanınızın yeni, eski, halk, tekke ‘dönem’ edebiyatı olması durumuna göre, hatta yüksek lisans ve doktora hangi akımı, hangi yazarı/ şairi, hangi dergiyi, hangi dönemi çalıştığınıza göre, dahası alanınızla ilgili yeni yayınları takip edip etmediğinize göre, dahasının dahası ‘sıcak edebiyatı’ ne ölçüde izlediğinize göre kütüphaneniz şekillenecek, şekillenen her kütüphane birbirine ‘birazcık’ benzese bile yine birbirinden farklı olacaktır.

Esasında, mümkün değil ama diyelim mümkün oldu, iki edebiyatçının kütüphanesindeki kitaplar, yine aynı şekilde iki yazarın kütüphanesindeki kitaplar, sayıca, baskıları, kapakları aynı olmak kaydıyla ‘aynı’ olsalar bile bu kütüphaneler yine aynı kütüphane olmayacaktır. Kitapların edinilme, okunma, altı çizilme, dizilme, tasnif edilme hal ve şekilleri, yazarların/edebiyatçıların kitaplara bakışı, ne ölçüde istifade edip etmedikleri kütüphaneleri farklı kılacaktır.

İyi bir edebiyat bilgininin kendi yazdığı/hazırladığı kitaplar tarandığında kaynak gösterilen, atıf yapılan, dipnotta adı geçen yahut iyi bir yazarın, bir edebiyat eleştirmeninin kitaplarında zikredilen kitapların neredeyse bir ‘kütüphane’ dol-

durması işten bile değildir. Bu kitapların yarısından fazlasının yazarın/edebiyatçının kütüphanesinde olmadığı görülecektir.

Bazen bir edebiyatçının kütüphanesinde, bir tarihçinin kütüphanesindekinden fazla tarih, bir psikoloğun kütüphanesinininkinden fazla psikoloji, paragrafı boğmayalım, benzer şekilde sosyoloji, din, felsefe, hatta iktisat kitapları olduğunu görmek şaşırtıcı gelmemelidir. Edebiyat sosyal bilimlerin tamamıyla yakından ilgilidir çünkü.

Her edebiyatçı/yazar kütüphanesi, nevi şahsına münhasır bir ihtisas kütüphanesidir. Doğal olarak ‘ihtisas’ özellikleri de kendine özgü zenginlikler arz etmektedir. Bu zenginlik karşılaştırılabilir cinsten değildir. Kütüphanenin niteliği ve zenginliği kendi bütünlüğüyle kaimdir.

Her edebiyatçının kütüphanesi ‘mevcut’ haliyle alabildiğine çekici, alabildiğine büyümlü bir tapınağı andırır. Ancak bir edebiyatçının kütüphanesinin kurumsal bir kimliğe dönüştürülmesi, adı ‘edebiyat müze kütüphanesi’ olsa bile asla mümkün değildir.

Tematik edebiyat kütüphaneleri daha işlevsel olmakla beraber onlar da hep eksiktir. Diyelim tarihî roman, polisiye roman merakınız var, kütüphanenizi bunlardan kurdunuz, diyelim herhangi bir büyük yazarın bütün kitaplarını, yazar hakkında yazılan kitapları, yazarı ‘dosya’ yapan dergileri, dergi özel sayılarını, tezleri, bildiri kitaplarını bir araya getirip bir kütüphane kurdunuz eksiklik devam edecek, sizin görmediğiniz, ulaşamadığınız kitaplar olacak; yazarın terekesinden yeni kitaplar çıkacak, siz tamamlayayım derken, ömrünüz vefa etmeden ilginiz ve kütüphaneniz sizin gidişinizi boynu bükük seyredecektir. **Z**